

OJCOSTWO W KODEKSIE RODZINNYM I OPIEKUNCZYM

Fundacja TAURUS

W BIULETYNIE:

Domniemania prawne służące ustaleniu ojcostwa

Prawo rodzinne i opiekuńcze przewiduje kilka sposobów ustalenia ojcostwa. Jednym z nich jest ustalenie ojcostwa poprzez domniemanie.

Jeżeli

dziecko urodziło się w czasie trwania małżeństwa albo przed upływem trzystu dni od jego ustania lub unieważnienia, domniemywa się, że pochodzi ono od męża matki. Domniemania tego nie stosuje się, jeżeli dziecko urodziło się po upływie trzystu dni od orzeczenia separacji. Jeżeli dziecko urodziło się przed upływem trzystu dni od ustania lub unieważnienia małżeństwa, lecz po zawarciu przez matkę drugiego małżeństwa, domniemywa się, że pochodzi ono od drugiego męża.

**JAKIE PRZEPISY CHRONIĄ
KONSUMENTÓW?**

**UMOWA ZAWARTA POZA
LOKALEM PRZEDSIĘBIORSTWA**

**RĘKOJMIA PRZY REKLAMACJI
KONSUMENCKIEJ**

**CO TO JEST GWARANCJA I JAKIE
MA ZNACZENIE DLA
KONSUMENTA**

Domniemanie to nie dotyczy przypadku, gdy dziecko urodziło się w następstwie procedury medycznie wspomaganej prokreacji, na którą wyraził zgodę pierwszy mąż matki. Domniemania powyższe mogą być obalone tylko na skutek powództwa o zaprzeczenie ojcostwa.

Jeżeli nie zachodzi domniemanie, że ojcem dziecka jest mąż jego matki, albo gdy domniemanie takie zostało obalone, ustalenie ojcostwa może nastąpić albo przez uznanie ojcostwa albo na mocy orzeczenia sądu. Jednakże, uznanie ojcostwa nie może nastąpić, jeżeli toczy się sprawa o ustalenie ojcostwa.

W odniesieniu do dzieci urodzonych w związkach pozamałżeńskich ustawodawca również przewidział ustalenie ojcostwa w drodze domniemania prawnego. Mianowicie domniemywa się, że ojcem dziecka jest ten, kto obcował z matką dziecka nie dłużej niż w trzechsetnym, a nie później niż w sto osiemdziesiątym pierwszym dniu przed urodzeniem się dziecka, albo ten, kto był dawcą komórki rozrodczej w przypadku dziecka urodzonego w wyniku dawstwa partnerskiego w procedurze medycznie wspomaganej prokreacji. Okoliczność, że matka w tym okresie obcowała także z innym mężczyzną, może być podstawą do obalenia domniemania tylko wtedy, gdy z okoliczności wynika, że ojcostwo innego mężczyzny jest bardziej prawdopodobne.

Uznanie ojcostwa

Uznanie ojcostwa następuje, gdy mężczyzna, od którego dziecko pochodzi, oświadczy przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego, że jest ojcem dziecka, a matka dziecka potwierdzi jednocześnie albo w ciągu trzech miesięcy od dnia oświadczenia mężczyzny, że ojcem dziecka jest ten mężczyzna. Kierownik urzędu stanu cywilnego odmawia przyjęcia oświadczeń koniecznych do uznania ojcostwa, jeżeli uznanie jest niedopuszczalne albo gdy powziął wątpliwość co do pochodzenia dziecka. Jeżeli kierownik urzędu stanu cywilnego odmówił przyjęcia oświadczeń koniecznych do uznania ojcostwa, uznanie ojcostwa może nastąpić wyłącznie przed sądem opiekuńczym, właściwym ze względu na siedzibę urzędu stanu cywilnego, którego kierownik odmówił przyjęcia tych oświadczeń. W wypadku wspomnianej odmowy kierownik urzędu stanu cywilnego powiadamia pisemnie matkę dziecka i mężczyznę, który twierdzi, że jest ojcem dziecka, w terminie 7 dni od dnia odmowy, o przyczynach odmowy i możliwości uznania ojcostwa przed sądem opiekuńczym. Uznanie ojcostwa może nastąpić nie tylko przez złożenie oświadczenia przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego. Uznanie może nastąpić także przed sądem opiekuńczym, a za granicą również przed polskim konsulem lub osobą wyznaczoną do wykonywania funkcji konsula, jeżeli uznanie dotyczy dziecka, którego oboje rodzice albo jedno z nich są obywatelami polskimi.

Co istotne, można uznać ojcostwo jeszcze przed urodzeniem się dziecka. Uznanie ojcostwa nie może nastąpić po osiągnięciu przez dziecko pełnoletności. Jeżeli dziecko zmarło przed osiągnięciem pełnoletności, uznanie ojcostwa może nastąpić w ciągu roku od dnia, w którym mężczyzna składający oświadczenie o uznaniu dowiedział się o śmierci dziecka, nie później jednak niż do dnia, w którym dziecko osiągnęłoby pełnoletność.

Ustawodawca przewidział szczególne rozwiązania w odniesieniu do uznania ojcostwa dziecka urodzonego w następstwie procedury medycznie wspomaganej prokreacji. Uznanie ojcostwa następuje z dniem urodzenia się dziecka, gdy przed przeniesieniem do organizmu kobiety komórek rozrodczych pochodzących od anonimowego dawcy albo zarodka powstałego z komórek rozrodczych pochodzących od anonimowego dawcy albo z dawstwa zarodka, mężczyzna oświadczy przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego, że będzie ojcem dziecka, które urodzi się w następstwie procedury medycznie wspomaganej prokreacji z zastosowaniem tych komórek albo tego zarodka, a kobieta ta potwierdzi jednocześnie albo w ciągu trzech miesięcy od dnia oświadczenia mężczyzny, że ojcem dziecka będzie ten mężczyzna. Oświadczenia są skuteczne, jeżeli dziecko urodziło się w następstwie procedury medycznie wspomaganej prokreacji, w ciągu dwóch lat od dnia złożenia oświadczenia przez mężczyznę.

Warto wskazać, że w razie niebezpieczeństwa grożącego bezpośrednio życiu matki dziecka lub mężczyzny, od którego dziecko pochodzi, oświadczenie konieczne do uznania ojcostwa może zostać zaprotokołowane przez notariusza albo złożone do protokołu wobec wójta (burmistrza, prezydenta miasta), starosty, marszałka województwa, sekretarza powiatu albo gminy.

Sądowe ustalenie ojcostwa

Sądowe ustalenie ojcostwa jest drugim obok uznania ojcostwa sposobem ustalenia ojcostwa pozamałżeńskiego. Sądowego ustalenia ojcostwa mogą żądać dziecko, jego matka oraz domniemany ojciec dziecka. Jednakże matka ani domniemany ojciec nie mogą wytoczyć powództwa o ustalenie ojcostwa po osiągnięciu przez dziecko pełnoletności. Jeżeli dziecko zmarło przed osiągnięciem pełnoletności, matka oraz domniemany ojciec mogą wytoczyć powództwo o ustalenie ojcostwa do dnia, w którym dziecko osiągnęłoby pełnoletność. Zasady wytaczania powództwa o ustalenie ojcostwa kształtują się następująco. Dziecko albo matka wytacza powództwo o ustalenie ojcostwa przeciwko domniemanemu ojcu, a gdy ten nie żyje - przeciwko kuratorowi ustanowionemu przez sąd opiekuńczy.

Domniemany ojciec dziecka wytacza powództwo o ustalenie ojcostwa przeciwko dziecku i matce. Jeżeli matka dziecka nie żyje, powództwo wytacza się przeciwko dziecku, a jeżeli dziecko nie żyje - przeciwko kuratorowi ustanowionemu przez sąd opiekuńczy. W razie śmierci dziecka, które wytoczyło powództwo, ustalenia ojcostwa mogą dochodzić jego zstępni (dzieci, wnuki).

Wzór pozwu o ustalenie ojcostwa wraz z omówieniem.

Poznań, dnia 21.4.2020 r.

Sąd Rejonowy Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu
IV Wydział Rodzinny i Nieletnich
Al. Marcinkowskiego 32
61-745 Poznań

Powód: Jan
Kowalski, zam. _____, PESEL: _____
reprezentowany
przez matkę Irenę Kowalską, zam. _____

Pozwany:
Krzysztof Górny, zam. _____, PESEL: _____

**Pozew
o ustalenie ojcostwa**

W imieniu małoletniego powoda wnoszę o:

1. Ustalenie, że pozwany Krzysztof Górny jest ojcem małoletniego powoda Jana Kowalskiego, urodzonego przez Irenę Kowalską w dniu 12.04.2012 r. w Poznaniu i wpisanego do księgi urodzeń pod numerem 74/2012 r.
2. Nadanie powodowi nazwiska ojca: „Górny”.
3. Nieprzyznawanie pozwanemu władzy rodzicielskiej nad małoletnim powodem.
4. Zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania według norm przepisanych.

Uzasadnienie

W okresie od stycznia 2011r. do początku kwietnia 2012 r. matka powoda pozostawała z pozwanym w nieformalnym związku. W tym czasie strony współżyły fizycznie, a ona nie utrzymywała stosunków cielesnych z innymi mężczyznami.

W wyniku współżycia cielesnego stron powódka w dniu 12.4.2012 r. w Poznaniu urodziła małoletniego powoda Jana Kowalskiego, którego ojcem jest pozwany.

Dowód: odpis skrócony aktu urodzenia powoda, zeznania świadka; Małgorzaty Kowalskiej, adres: _____, zeznania świadka: Marty Smarzyńskiej, adres: _____, przesłuchanie stron.

Podstawę prawną roszczenia o ustalenie, że pozwany jest ojcem małoletniego powoda, stanowią przepisy art. 84 i 85 § 1 KRO. Żądanie nadania dziecku nazwiska ojca znajduje oparcie w treści przepisu art. 89 § 2 KRO.

Pozwany nie interesuje się w ogóle małoletnim powodem i nie utrzymuje z nim kontaktów. Kontakty z matką dziecka pozwany zerwał tuż przed porodem. Takie zachowanie się pozwanego świadczy o tym, że nie będzie on należycie sprawował władzy rodzicielskiej. Dobro dziecka wymaga, aby powód został pozbawiony władzy rodzicielskiej. Żądanie w tym zakresie znajduje oparcie w treści przepisu art. 93 § 2 KRO.

Dowód: zeznania świadka; Małgorzaty Kowalskiej, adres: _____
zeznania świadka: Marty Smarzyńskiej, adres: _____

W tym stanie rzeczy pozew niniejszy jest konieczny i uzasadniony.

Irena
Kowalska

Załączniki:

Odpis skrócony aktu urodzenia powoda.

Odpis pozwu wraz z załącznikiem.

Omówienie wzoru pozwu

Właściwość sądu.

Sądem rzeczowo właściwym w sprawie o ustalenie ojcostwa jest sąd rejonowy. Miejscowo właściwy jest sąd miejsca zamieszkania powoda lub miejsca zamieszkania pozwanego. Wybór sądu należy do powoda.

Legitymacja.

Jako powód występuje małoletnie dziecko reprezentowane przez przedstawiciela ustawowego tj. matkę. Matka może reprezentować dziecko do ukończenia przez nie 18 roku życia. Po uzyskaniu pełnoletności dziecko występuje w postępowaniu samodzielnie. W każdym z opisanych wyżej przypadków, możliwe jest ustanowienie pełnomocnika procesowego.

Warunki formalne pozwu.

W komparycji pozwu należy wskazać dokładne dane stron postępowania i ich przedstawicieli lub pełnomocników, w tym adresy zamieszkania stron/przedstawicieli oraz PESEL powoda. Podanie nr PESEL pozwanego nie jest niezbędne, lecz w przypadku gdyby sąd napotkał trudności w ustaleniu tego numeru we własnym zakresie, wówczas powód otrzyma wezwanie do podania numeru.

W dalszej części pozwu należy wskazać treść żądań i ich uzasadnienie. W treści uzasadnienia należy podać dowody na wymienione w nim okoliczności. Pozew należy opatrzyć własnoręcznym podpisem powoda (w przypadku małoletniego reprezentowanego przez matkę – podpisem matki). Na końcu należy wymienić załączniki. Wymienione załączniki należy dołączyć fizycznie do pozwu. Pozew należy złożyć do sądu w dwóch egzemplarzach.

Koszty sądowe.

Powództwo o ustalenie ojcostwa jest zwolnione od kosztów sądowych na podstawie art. 96 ust. 1 pkt 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Czy przy ustalaniu ojcostwa można dokonać pozbawienia władzy rodzicielskiej?

Sądowego ustalenia ojcostwa mogą żądać dziecko, jego matka oraz domniemany ojciec dziecka, przy czym matka ani domniemany ojciec nie mogą wytoczyć powództwa o ustalenie ojcostwa po osiągnięciu przez dziecko pełnoletności. Jeżeli dziecko zmarło przed osiągnięciem pełnoletności, matka oraz domniemany ojciec mogą wytoczyć powództwo o ustalenie ojcostwa do dnia, w którym dziecko osiągnęłoby pełnoletność. Powództwo o ustalenie ojcostwa może wytoczyć także prokurator, jeżeli wymaga tego dobro dziecka lub ochrona interesu społecznego.

Domniemywa się, że ojcem dziecka jest ten, kto obcował z matką dziecka nie dawniej niż w trzechsetnym, a nie później niż w sto osiemdziesiątym pierwszym dniu przed urodzeniem się dziecka, albo ten, kto był dawcą komórki rozrodczej w przypadku dziecka urodzonego w wyniku dawstwa partnerskiego w procedurze medycznie wspomaganej prokreacji.

Okoliczność, że matka w tym okresie obcowała także z innym mężczyzną, może być podstawą do obalenia domniemania tylko wtedy, gdy z okoliczności wynika, że ojcostwo innego mężczyzny jest bardziej prawdopodobne.

Na podstawie art. 93 § 2 krio Jeżeli wymaga tego dobro dziecka, sąd w wyroku ustalającym pochodzenie dziecka może orzec o zawieszeniu, ograniczeniu lub pozbawieniu władzy rodzicielskiej jednego lub obojga rodziców. Przepisy art. 107 i art. 109-111 stosuje się wówczas odpowiednio. Zgodnie zatem z powyższym przepisem w sprawie o ustalenie ojcostwa można także zawrzeć żądanie o pozbawienie władzy rodzicielskiej.

W art. 111 krio ustawodawca wskazał natomiast trzy przesłanki uzasadniające pozbawienie władzy rodzicielskiej, są to:

- 1) trwała przeszkoda w wykonywaniu władzy rodzicielskiej,
- 2) nadużycie władzy rodzicielskiej,
- 3) zaniedbywanie w sposób rażący obowiązków względem dziecka.

Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 2.06.2000 r., w sprawie II CKN 960/00, wskazał, iż „Przez trwałą przeszkodę, uniemożliwiającą wykonywanie władzy rodzicielskiej należy rozumieć taki układ stosunków, który wyłącza sprawowanie przez rodziców władzy rodzicielskiej na stałe w tym sensie, że albo według rozsądnego przewidywania nie można ustalić czasu trwania tego układu albo – co najmniej – że układ ten będzie istniał przez czas długi”. Do trwałych przeszkód orzecznictwo zalicza przykładowo przewlekłą chorobę, skazanie na karę długoletniego pozbawienia wolności, wyjazd za granicę na stałe przy ednoczesnym braku zainteresowania pozostawionym w kraju dzieckiem oraz chorobę psychiczną. Nadużywanie władzy rodzicielskiej polega zaś co do zasady na wysoce nagannym zachowaniu się rodzica wobec dziecka, przejawiającym się np. w stosowaniu kar cielesnych, nadmiernym karceniu, zmuszaniu do nieodpowiedniej pracy, czy nakłanianiu do popełnienia przestępstwa. Nadużycie władzy rodzicielskiej nie musi jednak zachodzić bezpośrednio wobec dziecka. W postanowieniu z dnia 7 września 2000 r. I CKN 931/2000 Sąd Najwyższy uznał, że: „agresywne zachowanie, stan nietrzeźwości, grożenie matce, zakłócanie spokoju domowego, wszystkie te zachowania uczestnika są manifestowane w obecności dziecka, nie można więc twierdzić, że pozostawały poza sferą oddziaływania na nie i to oddziaływania bezpośredniego. Z poczynionych ustaleń wynika, że uczestnik nie narzuca sobie jakichkolwiek ograniczeń w związku z obecnością dziecka, co oznacza, iż nie poczuwa się w żadnej mierze do troski o jego uczucia, świadomie naraża je na nieuniknione, negatywne przeżycia. Wszystko to stwarza stan poważnego zagrożenia dla prawidłowego rozwoju dziecka”. Z kolei w postanowieniu z dnia z 19 czerwca 1997r. Sąd Najwyższy wskazał, że rażące zaniedbywanie obowiązków to zaniedbywanie poważne lub wprawdzie zaniedbywanie o mniejszej wadze, lecz nacechowane nasileniem złej woli, uporczywością i niepoprawnością. Za naruszenie obowiązków może zostać uznane uchylanie się od świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, nadużywanie alkoholu i uprawianie przestępczego procederu. Rozstrzygnięcie w przedmiocie władzy rodzicielskiej powinno zapaść w oparciu o wszechstronne rozważenie materiału dowodowego. Warto również zaznaczyć, iż zgodnie z dyspozycją art. 96 ust. 1 pkt 1 u.k.s.c. nie ma obowiązku uiszczenia kosztów sądowych strona dochodząca ustalenia ojcostwa oraz roszczeń z tym związanych.

www.poradyprawne-taurus.pl

Zadanie publiczne jest finansowane ze środków
budżetowych Miasta Poznania

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI
www.ms.gov.pl

POZnań*